

Aftale mellem DBU og TV2/DR om tv- og radiorettigheder til dansk landsholdsfodbold 1

Journal nr.3:1120-0388-171/mlp/Fødevarer og Finans

Rådsmødet den 31. oktober 2001

Resumé

1. Danmarks Radio og TV2 Danmark har den 30. juni 1998 anmeldt aftalesæt vedrørende udsendelse af sport i tv og radio. Parterne har anmodet om en erklæring om ikke indgreb i henhold til konkurrencelovens § 9, subsidiært en fritagelse efter konkurrencelovens § 8, stk. 1. Aftalesættet er ændret i september 1998. Aftalesættet gælder herefter kun for den del, som vedrører dansk landsholdsfodbold.
2. Det aftalesæt der tages stilling til vedrører herefter på den ene side Danmarks Radio og TV2 Danmark, der er radio- og TV-stationer, og på den anden side Dansk Boldspil Union, der er dansk fodbolds enhedsorganisation. Aftalesættet regulerer forholdet mellem DBU som leverandør af rettigheder til dansk landsholdsfodbold til udsendelse i radio og TV og Danmarks Radio og TV2 Danmark som købere heraf.
3. De bestemmelser der herefter er genstand for vurdering, er aftalesættets bestemmelser om DR's og TV2's fælles indkøb og deling af rettigheder til dansk landsholdsfodbold, samt den eksklusive levering heraf, der strækker sig over en 8-årig kontraktperiode.
4. Konkurrencerådet finder, at aftalesættet begrænser konkurrencen, jf. konkurrencelovens § 6, stk. 1, da det indeholder bestemmelser om fælles indkøb, deling og eksklusiv erhvervelse af rettigheder af 8 års varighed og at det ikke kan fritages, jf. konkurrencelovens § 8, stk. 1, da det ikke opfylder betingelserne herfor.

Afgørelse

5. Det meddeles Danmarks Radio, TV2 Danmark samt DBU, at det anmeldte aftalesæt, inkl. den oplyste ændring i 1998, ikke kan gives en ikke indgrebs-erklæring efter konkurrencelovens § 9. Rådet har herved lagt vægt på aftalens lange løbetid.
6. Aftalesættet kan heller ikke meddeles en fritagelse i henhold til konkurrencelovens § 8, stk. 1.
7. Parterne påbydes efter konkurrencelovens § 6, stk. 4, jf. § 16, stk. 1, at ophæve den eksisterende aftale.
8. Dette skal ske senest den 1. februar 2002, jf. overgangsbestemmelsen i konkurrencelovens § 27, stk. 4.

Sagsfremstilling

Sagens baggrund

9. TV2 og DR har pr. 30. juni 1998 anmeldt aftalesæt (herefter aftalen) med DBU og Team Danmark vedrørende udsendelse af sport i dansk tv og radio. Anmelder har anmodet om en ikke indgrebs-erklæring i henhold til konkurrencelovens § 9, subsidiært en fritagelse i henhold til konkurrencelovens § 8, stk. 1.

10. Den anmeldte aftale er indgået pr. 1. april 1996. Aftalen vedrørte på tidspunktet for indgåelse og frem til 1998 overdragelse af rettigheder til flere fodboldturneringer repræsenteret ved DBU samt andre sportsgrene repræsenteret ved Team Danmark, herunder tennis og håndbold, til udsendelse i free- og betalings-tv samt radio.

11. Aftalen er genforhandlet i september 1998.¹ Aftalen gælder herefter kun for dansk landsholdsfodbold til udsendelse i free-tv og radio. Andre sportsgrene repræsenteret ved Team Danmark er ikke længere omfattet af aftalen, ligesom danmarksturneringen i klubfodbold og pokalturneringen heller ikke længere er omfattet. Aftalen omfatter fremover også kun free-tv og radio, idet rettighederne til betalings-tv er tilbageoverdraget til DBU. Der tages herefter kun stilling til den del af aftalen, der fortsat er gældende efter november 1998, nemlig bestemmelserne vedr. landsholdsfodbold. Disse bestemmelser er omfattet af konkurrencelovens § 27, stk. 4.

12. Den anmeldte aftale er et sæt af aftaler. Efter aftalens genforhandling skal følgende aftaler vurderes:

- Rammeaftalen mellem på den ene side TV2 og DR og på den anden side DBU.
- Den supplerende kontrakt mellem på den ene side TV2 og DR og på den anden side DBU og Team Danmark.²
- Kontrakt til regulering af det indbyrdes forhold mellem TV2 og DR i forhold til rammeaftalen.

13. Aftalen vedr. udsendelse af sport i dansk tv og radio blev af det tidligere Konkurrenceråd ved afgørelse af 2. oktober 1996 påbudt anmeldelsespligtig i medfør af den daværende konkurrencelovs § 5, idet aftalerne havde en dominerende indflydelse på markedet for udbud af rettigheder til danske fodboldkampe til udsendelse i radio og tv, samt på markedet for udsendelse og distribution af tv-sport til danske husstande.³

Parterne

14. Dansk Boldspil Union (DBU) er en sammenslutning af danske fodboldklubber. DBU's formål er at fremme dansk fodbold. DBU's bestyrelse fastlægger de overordnede retningslinier for aftaler om fodbold i radio og tv, jf. § 54 i love for Dansk Boldspil Union. DBU's væsentligste indtægtskilder er udover salg af radio- og tv-rettigheder, indtægter fra Dansk Tipstjeneste A/S, entréindtægter fra landskampe og sponsorindtægter. DBU havde i år 1999/2000 en omsætning på 75 mio. kr.

15. Danmarks Radio (DR) er en selvstændig offentlig institution, der driver tv- og radiovirksomhed. DR er landets eneste fuldt licensfinansierede radio/tv-station. Licensen fastsættes af Folketinget og

forpligter DR til at drive virksomhed i henhold til public service-hensyn. DR havde i 1999 en omsætning på 2,7 mia. kr.

16. TV2 er en offentlig selvejende institution, der driver tv-virksomhed. TV2 er delvist reklamefinansieret. I 1999 havde TV2 en omsætning på 1,5 mia. kr. Heraf udgjorde ca. 27% licensmidler.

17. Begge stationer driver virksomhed i henhold til radio- og fjernsynsloven, der fastsætter særskilte regler for stationernes public service-virksomhed, bl.a. om et programudbud præget af alsidighed, kvalitet og mangfoldighed. Virksomhedernes overordnede ledelse forestås af bestyrelser, der er udpeget af Folketinget og kulturministeren. Ministeren udfærdiger vedtægter for selskabernes virksomhed og godkender rammerne for budgettet.

Markedsbeskrivelse

18. Aftalerne omfatter indkøb af tv- og radiorettigheder til dansk landsholdsfodbold til udsendelse i Danmark. Aftalen dækker alle former for nyhedsdækning, reportage samt direkte eller forskudte transmissioner.

19. Rettighederne til fodboldkampe tilhører arrangøren, som typisk er et forbund eller en klub. I Danmark er der ikke ophavs- eller immaterialrettigheder knyttet til en spillet fodboldkamp.⁴ Uanset dette forhold tilfalder ejendomsretten arrangøren, fra hvem det kræver tilladelse til at opstille og udnytte udstyr til at udsende en fodboldkamp i radio eller tv. Radio- og tv-rettigheder til fodboldturneringer og lign. sælges i Danmark og i udlandet typisk kollektivt enten gennem det nationale forbund eller ligaforeningen.

20. Rettighederne til udsendelse fra landskampe afholdt i Danmark tilhører DBU som arrangør. Rettighederne til landskampe spillet i udlandet tilhører modstandernes forbund. TvDanmark 1 købte således rettighederne til det danske fodboldlandsholds udekampe i kvalifikationskampene til VM i 2002.

21. Arrangøren af en fodboldkamp kan vælge at sælge rettighederne til udsendelse til interesserede købere, herunder tv-stationer eller deciderede opkøbere, der kun har videresalg for øje.⁵ Arrangøren kan vælge at overdrage udsendelsesretten globalt til én køber eller sælge den med territoriale afgrænsninger til forskellige købere. I den her behandlede aftale er rettigheden afgrænset til udsendelse i Danmark.

22. Den kommercielle udnyttelse af sport i tv varierer inden for de forskellige sportsgrene. Fodbold adskiller sig fra en sportsgren som tennis. Tennis indeholder mange pauser og der er derfor mulighed for at indlægge mange reklameblokke af kort varighed. Udsendelse af fodbold rummer ikke samme muligheder for indlægning af små reklameblokke, men fodboldens popularitet gør alligevel fodbolden attraktiv for tv-selskaberne, idet de kan tilrettelægge flere timers udsendelse ud fra én kamp og formentlig fastholde seerne efter en kamp, ligesom de kan bruge rettighederne til en generel profilering af selskabet. Fodboldens popularitet kan for dansk herrelandsholdsfodbolds vedkommende også ses ved, at den er omfattet af kulturministeriets bekendtgørelse om udnyttelse af rettigheder til visse sportsbegivenheder, jf. nedenfor.

23. Der er for fodbold som for andre sportsgrenes vedkommende tilknyttet særlige sociale og kulturelle aspekter til spillet. Herudover er der i fodbold vigtige aspekter som konkurrencernes

integritet og det forhold, at resultaterne ikke må være givet på forhånd. Sportens værdier, dens positive og sunde image, og tilhængernes identifikation med udøverne og klubber betyder, at sporten kan udnyttes kommercielt. Anvendelse af sport som økonomisk aktivitet har således også taget til i omfang. Kommissionen har i takt med udviklingen lagt til grund ved bedømmelse i henhold til konkurrenceretten, at sportens særlige karakteristika skal anerkendes ved en sådan bedømmelse.⁶ Regler udstedt af sportsorganisationer, der er uundværlige for sportens regulering, er som udgangspunkt ikke omfattet af konkurrenceretten.⁷ Dette gælder, når reglerne anvendes objektivt, på gennemsigtig og ikke-diskriminerende vis, og i øvrigt ikke rækker videre end nødvendigt.⁸

24. Reglerne om den frie bevægelighed og frie konkurrence inden for EU gælder også for tv- og radiorettigheder til sport. Det betyder, at konkurrencebegrænsende aftaler om udsendelse af sport i tv og radio er forbudt, jf. traktatens art. 81. Reglen om tv-visning er imidlertid harmoniseret. EU har ved en ændring af direktivet kaldet "TV uden grænser"⁹ tilladt medlemsstaterne at vedtage regler i overensstemmelse med fællesskabsretten om tv-stationers udnyttelse af enerettigheder under deres jurisdiktion til udsendelse af begivenheder af væsentlig samfundsmæssig interesse.

25. Udstedelsen af dette direktiv hænger sammen med, at værdien af tv-rettigheder til sport og særligt til fodbold er eksploderet i løbet af de seneste par år.¹⁰ I takt med denne udvikling kan de økonomiske hensyn til at udnytte begivenheder eksklusivt komme i konflikt med overordnede politiske hensyn.

26. Det er gjort gældende, at visse begivenheder, f.eks. landskampe i fodbold, nærmest har karakter af et offentligt gode som uden væsentlige omkostninger for forbrugeren skal stilles til rådighed for alle.¹¹ Landskampe i fodbold kan engagere befolkningen i en grad som få andre begivenheder. Vigtige landskampe som f.eks. afgørende VM- eller EM-kvalifikationskampe vil imidlertid også være af stor værdi for kommercielle tv-kanaler.

27. Inden for rammerne af direktivet har kulturministeren i bekendtgørelse nr. 809 af 19.11.1998 fastsat regler for udnyttelse af tv-stationers enerettigheder til visse sportsbegivenheder, der anses for at være af væsentlig samfundsmæssig interesse, herunder OL, Danmarks VM- og EM-kvalifikationskampe i fodbold for herrer, Danmarks VM- og EM-kvalifikationskampe i håndbold for damer m.m. Enerettigheder til sådanne begivenheder må ikke udnyttes på en sådan måde, at en betydelig del af befolkningen forhindres i at følge dem direkte eller forskudt på gratis fjernsyn (§ 1, stk. 2).

28. Som købere til udsendelse af dansk landsholdsfodbold står en række tv- og radiostationer. Herunder har stationer som DR, TV2, TV3, TvDanmark m.m. en særlig interesse for dansk fodbold, idet de direkte henvender sig til seerne på det danske tv-marked, hvor fodbold er et vigtigt konkurrenceparameter. Visse andre internationale virksomheder som f.eks. Leo Kirch kan være potentielle købere af dansk landsholdsfodbold. Leo Kirch har f.eks. købt rettighederne til VM år 2006, hvor Danmark har mulighed for at kvalificere sig.

29. TV2 og DR har i kraft af deres egenskab som de eneste landsdækkende tv-stationer en fordel fremfor andre stationer, idet DBU i henhold til sine sponsorer og offentlige tilskud har en interesse i at sælge rettighederne til landsdækkende tv-kanaler, således at hele befolkningen kan følge kampene. Sponsorerne har en naturlig interesse i, at deres varemærker bliver eksponeret for så stor en kreds som muligt, og politikernes villighed til at støtte en organisation, der begrænser adgangen

for en del af befolkningen til at følge det nationale mandskab i nationalsporten, kan også forventes at spille ind i DBU's valg af køber.¹²

30. DR 1 og DR 2 havde i 1999 en samlet markedsandel på 31 pct. af det samlede tv-forbrug i Danmark, mens TV2 havde en markedsandel på ca. 36%.¹³ I dag vurderes DR og TV2 samlet at have ca. 70 pct. af det samlede tv-forbrug.¹⁴

Aftalen

31. Ved aftalen etableres fælles indkøb og deling af rettigheder til dansk landsholdsfodbold mellem TV2 og DR. Aftalen giver for en periode på 8 år, fra 1. april 1996 til 31. marts 2004, DR og TV2 eneret til udsendelse i free-tv samt alle radiorettigheder i Danmark i form af nyhedsdækning, reportage, transmission fra landskampe i fodbold spillet i Danmark.

32. De landskampe der er omfattet af aftalen er

- VM- og EM-kvalifikationskampe
- OL-kvalifikationskampe (U/21)
- Landskampe med kvindelandsholdet
- Landskampe i øvrigt i Danmark med DBU som arrangør eller medarrangør (venskabskampe)

33. Det er i denne forbindelse værd at bemærke, at markedsværdien for tv-stationerne er størst ved herrelandsholdets VM- og EM-kvalifikationskampe, og dernæst venskabskampe. For kampenes værdi gælder der yderligere det forhold, at markedsværdien afhænger af, hvilken modstander Danmark møder. Store fodboldnationer som Italien, Frankrig vil typisk trække flere seere end fodboldmæssige miniputnationer som Moldavien eller Andorra. Kvindelandsholdets kampe og OL-landsholdets kampe har normalt ikke været udsendt direkte,¹⁵ og omtales fortrinsvis kun i nyhedsdækningen. Der spilles i gennemsnit ca. 2-3 VM- eller EM-kvalifikationskampe om året i Danmark og 1-2 venskabskampe.¹⁶

34. Det fremgår af aftalen, at TV2 og DR erhverver option på rettighederne til udsendelse i udenlandsk tv af landsholdets kampe spillet i Danmark til den pris, som dokumenteret kan opnås fra tredjemand. DBU indhenter skriftligt tilbud fra tredjemand i udlandet og fastsætter samtidig frist for indgåelse af aftale med tredjemand. Senest 8 dage før fristens udløb orienteres TV2 og DR om prisniveau og øvrige betingelser i tilbud fra tredjemand. DR og TV2 har herefter en acceptfrist på køb af rettigheden til minimum samme pris, som tredjemand har givet tilbud på.

35. Den samlede aftalesum for landskampene er 97 mio. kr. Prisen for landskampene er fastsat som en årlig sum, der er voksende gennem aftaleperioden på 8 år. Betalingen for første år udgjorde 10 mio. kr., mens der i de sidste 4 år betales 13 mio. kr. om året. Den gennemsnitlige pris pr. landskamp er i perioden steget til nu at udgøre omkring 3 mio. kr.¹⁷

36. Af aftalen fremgår det ikke eksplicit, hvorledes TV2 og DR fordeler rettighederne til kampene imellem sig. Det fremgår af den indbyrdes kontrakt, at omfanget af de to stationers dækning af programstoffet i de enkelte år aftales konkret mellem sportsredaktionerne med udgangspunkt i en fordeling baseret på rettighedsbetalingen og eventuel skævdeling inden for de enkelte år.¹⁸ Aftalen indeholder, udover bestemmelserne om fælles indkøb og deling af rettighederne samt eksklusivt salg heraf og fortrinsvis ret til køb af rettigheder til udsendelse i udenlandsk tv af kampe spillet i

Danmark, ikke regulering af andre forhold end bestemmelser om f.eks. adgang til faciliteter under afvikling af kampene og betalingsforhold m.m. Uden de omtvistede bestemmelser har aftalen dermed ikke et realindhold.

Høring

37. TV2 og DR har afgivet fælles høringssvar.

38. Anmelder har bl.a. anført, at den konkurrenceretlige bedømmelse bør rette sig imod de resterende to år af aftalen, idet de forrige knap 6 år er uden betydning for vurderingen. DBU har også over for anmelder erklæret, at man – såfremt aftalen endeligt tilsidesættes af Konkurrencemyndighederne – er parat til med TV2 og DR at indgå en ny og tilsvarende aftale for den resterende ca. 2-årige periode. Parternes bemærkninger er i øvrigt indarbejdet i notatet.

Vurdering

39. Der er ved indgåelse af de anmeldte aftaler tale om udøvelse af erhvervsvirksomhed omfattet af konkurrencelovens § 2, idet DR, TV2 og DBU alle driver erhvervsvirksomhed. DBU er dansk fodbolds enhedsorganisation og en sammenslutning af erhvervsdrivende fodboldklubber, hvoraf flere klubber er børsnoterede.

40. DBU indgår selvstændigt sponsoraftaler for landsholdet, aftaler om salg af billet, salg af radio- og tv-rettigheder m.m.

41. Det forhold at TV2 og DR driver virksomhed i henhold til radio- og fjernsynsloven bringer ikke aftalen ind under konkurrencelovens § 2, stk. 2.¹⁹

42. Konkurrencestyrelsen har i henhold til konkurrencelovens § 2, stk. 4, anmodet kulturministeren om at træffe afgørelse om, hvorvidt de dele af den anmeldte aftale, der fastsætter reglerne for kvalifikationskampene til EM og VM, er omfattet af konkurrencelovens § 2, stk. 2, i medfør af bekendtgørelse nr. 809 af 19. november 1998 om udnyttelse af tv-rettigheder til begivenheder af væsentlig samfundsmæssig interesse.

43. Kulturministeriet har hertil svaret, at den af Konkurrencestyrelsen konstaterede konkurrencebegrænsning ikke er en direkte eller nødvendig følge af Kulturministeriets bekendtgørelse. Aftalen er hermed ikke omfattet af konkurrencelovens § 2, stk. 2.

44. Aftalerne omfatter ikke løn- og arbejdsforhold, jf. konkurrencelovens § 3, og aftalen er ikke omfattet af EU-gruppefritagelser eller undtagelser, jf. konkurrencelovens § 4, ligesom aftalen ikke er omfattet af danske gruppefritagelser, jf. konkurrencelovens § 10.

45. Der er ikke tale om aftaler inden for samme koncern eller virksomhed, jf. konkurrencelovens § 5.

46. Aftalerne er ikke omfattet af bagatelreglen i konkurrencelovens § 7, idet parterne har en omsætning, der overstiger 1 mia. kr. DR havde alene i 1999/2000 en omsætning på 2,7 mia. kr.

47. Aftalerne kan således vurderes efter konkurrencelovens § 6, stk. 1.

Det relevante marked

Produktmarkedet

48. Parterne har anført, at det relevante produkt bør defineres som omfattende samtlige tv-programmer, herunder fiktion, fakta, nyhedsudsendelser og sportsudsendelser m.m. Der henvises i denne forbindelse til det forhold, at landsholdets kvalifikationskampe der vises på TV2 eller DR gerne har mellem 1 og 1,5 mio., mens landsholdets kvalifikationskampe der vises på TV3 kun kan mønstre en tredjedel heraf. Parterne har endvidere anført, at landsholdsfodbolden er substituerbar med andre fodboldkampe vist i tv, og at de af aftalen omfattede kampe kun udgør 4 pct. af de spillede kampe med dansk deltagelse vist i Danmark.

49. Efter Konkurrencestyrelsens vurdering er produktmarkedet tv- og radiorettigheder²⁰ til dansk landsholdsfodbold. Køb af rettigheder til dansk landsholdsfodbold er en ydelse, der for en væsentlig gruppe af tv-stationer ikke kan substitueres med andre produkter. Ved vurdering af køb af rettigheder til tv-programmer kan programmerne inddeles i en række kategorier, som f.eks. nyheder, kultur, underholdning, dramatik, sport og regionalt stof m.m. Sport udgør en selvstændig kategori og rettighederne hertil adskiller sig produktmæssigt fra andre kategorier på flere punkter. Sportsbegivenheder har et særligt konkurrenceelement, hvori seerne kan identificere sig med udøverne, og særligt markere tilhørsforhold i forhold til udøverne. De sportslige præstationer og resultater spiller en stor rolle for seernes oplevelse af tv-udsendelsen, hvilket i den grad adskiller sporten fra anden underholdning, der også er konkurrencebetinget. Rettigheder til udsendelse af sport er i modsætning til andre kategorier også en ydelse, hvis værdi afhænger afgørende af, hvorvidt der er tale om en live-transmission eller forskudt udsendelse/sammendrag. Herudover findes der tv-stationer hvis sendeflade udelukkende dækkes af sport, som f.eks. Eurosport, Supersport m.v. Endvidere er priserne på rettigheder til sport i tv (og især fodbold), steget væsentligt mere end øvrige tv-rettigheder, uden at det har afspejlet sig i en faldende efterspørgsel.²¹

50. Værdien af rettigheder til sport varierer meget og afhænger af hvilken sportsgren, der er tale om. Store populære sportsgrene som fodbold, tennis eller motorløb tiltrækker normalt et stort antal seere, selv om det kan variere fra land til land. I mange europæiske lande, herunder Danmark er den foretrukne sport så afgjort fodbold, og andre sportsgrene kan kun i mindre grad substituere fodbold, hvilket også kan aflæses i de betydeligt lavere priser på rettigheder til andre sportsgrene. Fodbold har dermed også den største værdi for tv-stationerne, jf. også det forhold at dansk herrelandsholdsfodbold er omfattet af kulturministeriets bekendtgørelse.²²

51. Kommissionen har således også påpeget, at en definition af produktmarkedet som udsendelse af sport er for bred, idet forbrugerne i stort omfang ikke opfatter forskellige sportsgrene som substitutter, hvilket bl.a. kan ses ved, at tv-selskaber er villige til at betale særligt meget for visse sportsarrangementer.²³

52. Landsholdsfodbold adskiller sig fra klubfodbold med hensyn til seertallene og attraktiviteten i tv-stationernes øje. Seertallene ligger et sted mellem 1 og 2 mio. seere, når det danske herrelandsfodbold spiller på hjemmebane.²⁴ Anderledes følges direkte transmissioner af topkampe f.eks. mellem FC København og Brøndby IF fra den danske SAS-liga typisk kun af 400.000 seere.²⁵ Der er dermed betragtelig forskel på landsholds- og klubfodbold, hvad angår attraktiviteten for tv-stationerne, hvorfor de også må anses for to forskellige produkter.²⁶

53. Dansk fodbold adskiller sig i forbrugernes øjne fra udenlandsk fodbold. Udenlandske fodboldkampe kan ikke uden videre substituere kampe med danske hold. Ved afvikling af turneringer som EM er seertallene i gennemsnit dobbelt så store, når det danske landshold spiller EM-kampe, set i forhold til EM-kampe uden dansk deltagelse. Prisen på udenlandske ligaer varierer ved salg til danske tv-stationer, alt efter om kendte danske fodboldspillere spiller på de udenlandske klubhold. For tv-stationers køb af rettigheder til visning af fodbold i dansk tv er prisniveauet betydeligt højere for den danske superliga end for f.eks. en liga som den tyske eller italienske.²⁷

54. Det danske fodboldlandsholds kampe afvikles i DBU regi, og der er forbundet særlige kulturelle og nationale værdier til holdets kampe, som ikke er umiddelbart muligt at skabe for f.eks. andre forbund, såsom udenlandske nationalforbund eller dansk klubfodbold. Der eksisterer således ikke nogen form for udbudssubstitution.

55. Produktmarkedet kan derfor afgrænses til tv- og radiorettigheder til dansk landsholdsfodbold.

Det geografiske marked

56. Det geografiske marked kan fastsættes som udsendelse i Danmark

57. Aftalen regulerer køb af rettighederne til dansk landsholdsfodbold til transmission i Danmark. Rettighederne er således erhvervet på et nationalt grundlag. Konkurrencevilkårene for erhvervelse af dansk fodbold til udsendelse i f.eks. Tyskland adskiller sig væsentligt fra erhvervelse af rettighederne til udsendelse i dansk tv, idet det tyske publikum i kraft af deres nationalitet og kultur ikke efterspørger dansk landsholdsfodbold. Kommissionen henviser i øvrigt i *Eurovision*²⁸ til, at markederne kan være nationale.

58. Det relevante marked er herefter køb²⁹ af tv- og radiorettigheder til dansk landsholdsfodbold til udsendelse i Danmark.

Parternes stilling på det relevante marked

59. TV2 og DR har som indkøbere en fælles markedsandel på ca. 75 pct. på markedet for køb af tv- og radiorettigheder til dansk landsholdsfodbold til udsendelse i Danmark. Gennem aftalen med DBU har de rettighederne til udsendelse af 40 pct. af de spillede landskampe.³⁰ Heri ligger kun rettighederne til kampene spillet i Danmark.

60. TV2 og DR har indtil de seneste par år haft 100 pct. af markedet, idet stationerne har vist alle landsholdets kampe, uanset om de har været spillet i Danmark eller i udlandet, herunder kampe ved EM- og VM-slutrunder.

61. Den kommercielle station TvDanmark har dog sikret sig rettighederne til udsendelse af det danske herrelandsholds kvalifikationskampe til VM på udebane i perioden 2000-2002³¹. Dermed har de sikret sig ca. 25 pct. af markedet.³²

62. TV2 og DR viser imidlertid fortsat de resterende kampe og har dermed en markedsandel på 75 pct.

63. DR og TV2's stilling på markedet styrkes af bestemmelserne i Kulturministeriets bekendtgørelse, idet man på kort og mellemlang sigt kun kan nå 90 pct. penetration på det danske visningsmarked ved at inddrage en af disse kanaler.

64. En anden kommerciel station, TV3/TV3+, der henvender sig til danske seere, er en del af MTG, der er en koncern med flere tv-stationer, bl.a. i de nordiske lande.

65. DBU har alle rettigheder til landsholdenes kampe på dansk jord. Landskampene spillet på dansk jord udgør for herrelandsholdet 40\% af landsholdets samlede antal kampe.

Konkurrencelovens § 6 – konkurrencebegrænsende aftaler

66. Den oprindelige aftale blev anmeldt til Konkurrencerådet i 1997 efter den dagældende lovs regler om gennemsigtighed. Rådet krævede umiddelbart kun en bestemmelse om fortrinsret til forlængelse ophævet men udtalte samtidig, at dette ikke var ensbetydende med en godkendelse af aftalerne i øvrigt. Afgørelsen blev anket af TV3, der krævede aftalen ophævet straks. Ankenævnet stadfæstede rådets afgørelse om anmeldelsespligt, da aftalen havde dominerende indflydelse. Ankenævnet anførte i øvrigt at rådet – efter de dagældende regler – ikke havde pligt til at gribe ind over for skadelige virkninger af konkurrencebegrænsninger.³³

67. Ved indgåelse af aftale mellem DR og TV2 er der indgået horisontal aftale mellem to konkurrenter om fælles indkøb og deling af rettighederne til dansk landsholdsfodbold. TV2 og DR har med DBU indgået vertikal aftale om køb af rettigheder til udsendelse af dansk landsholdsfodbold.

68. Følgende forhold i de anmeldte aftaler giver anledning til en konkurrenceretlig vurdering:

- Etablering af fælles indkøb og deling af rettigheder mellem TV2 og DR.
- Eksklusiv levering af tv- og radiorettighederne til dansk landsholdsfodbold fra DBU til TV2 og DR, inklusiv en fortrinsvis ret til køb af rettighederne til udsendelse i udlandet, for en periode på 8 år fra 1. april 1996 til 31. marts 2004.

ad 1. Fælles indkøb og fordeling mellem TV2 og DR

69. Anmelder har anført, at konkurrencen for så vidt angår produktudviklingen ikke påvirkes af et fælles indkøb mellem TV2 og DR, idet TV-stationernes produktudvikling i højere grad afhænger af den internationale produktudvikling, herunder særligt de store nationers dækning af deres nationale landshold. Kvaliteten afhænger ikke ”af kameravinklen” men det danske landsholds evne til at spille underholdende fodbold. Parterne har endvidere henvist til at det i Kulturministeriets bekendtgørelser nr. 1345 og 1346 af 18. december 2000 om vedtægterne for DR og TV2 i § 4, stk. 13, enslydende hedder. ”stk. 13. DR (og TV2) skal styrke programsamarbejdet og -koordineringen med TV2 (DR), således at programmer indenfor samme kategori, f.eks. nyheds- og aktualitetsprogrammer, dansk dramatik, store sportsbegivenheder og børneprogrammer, så vidt muligt ikke sendes på samme tid på de to stationers tv-kanaler.”

70. Konkurrencestyrelsen skal generelt bemærke, at TV2 og DR har etableret fælles indkøb og herefter deling af rettighederne til udsendelse af dansk landsholdsfodbold i tv og radio i Danmark. Det fælles indkøb fremgår bl.a. indirekte af rammeaftalens § 2, litra b, der hedder:

71. ”TV-stationerne erhverver overdrageligt og eksklusivt alle TV-rettigheder til free-TV og betalings-TV i Danmark (inkl. Grønland og Færøerne) i form af nyhedsdækning, reportage og transmission (direkte eller forskudt) fra

- VM- og EM-kvalifikationskampe

- *OL-kvalifikationskampe (u/21)*
- *Landskampe med kvindelandsholdet*
- *Landskampe i øvrigt i Danmark med DBU som arrangør eller medarrangør.*

72. TV-stationerne garanterer, at hjemmelandskampe med A-landsholdet sendes på free-tv før eller samtidig med eventuel udsendelse i betalings-TV.

73. TV-stationerne erhverver option på uderettighederne til den pris, som dokumenteret kan opnås fra tredjemand. DBU skal i øvrigt medvirke til at sikre TV-stationerne rettighederne til landskampe i udlandet med dansk deltagelse.”

74. Om deling af rettighederne fremgår det blot af den indbyrdes kontrakt mellem DR og TV2, § 5, 3. pkt., at

75. ”Omfanget af de to TV-stationers dækning af programstoffet i de enkelte år aftales konkret mellem sportsredaktionerne med udgangspunkt i en fordeling baseret på rettighedsbetalingen og eventuel skævfordeling inden for de enkelte år.”

76. Etablering af fælles indkøb og deling af rettighederne mellem to konkurrenter har en begrænsning af konkurrencen til følge. På indkøbsmarkedet for dansk landsholdsfodbold til udsendelse i dansk tv medfører aftalen, at de to konkurrenter ophører med at konkurrere med hinanden på ydelser, der svarer til 40 pct. af markedet, og stationerne vil styrke deres position i forhold til konkurrenter, der ikke deltager i ordningen.³⁴ Aftalen halverer endvidere antallet af landsdækkende købere til én. Stationerne konkurrerer herefter ikke indbyrdes på pris og kvalitet. Prisen holdes på et lavere niveau end under normale markedsvilkår, og stationerne vil have mindre incitament til at produktudvikle deres fodboldsudsendelser. Betydningen af flere konkurrenter på markedet ses bl.a. tydeligt ved udviklingen i prisen på det danske fodboldlandsholds kampe. Indtil 1996, hvor TV3 kom ind på markedet for dansk landsfodbold, var der ikke konkurrence om at erhverve rettighederne til det danske landsholds kampe. Først med den nye konkurrence fra TV3 steg gennemsnitsprisen for en landskamp fra i perioden 1991-1996 at have ligget på ca. 2,4 mio. kr. til efterfølgende at udgøre 3 mio. kr. Aftalen anses derfor at have mærkbare følger for konkurrencen.

77. Der er ikke tale om, at TV2 og DR er nødt til at gå sammen og byde på landsholdsfodbolden i Danmark. Det ville kun være tilfældet, hvis virksomhederne ikke alene besad en tilstrækkelig finansiell styrke til at kunne afgive konkurrencedygtigt bud.³⁵ Efter aftaleændringen i 1998 er ydelserne for landsholdsfodbold imidlertid kun mellem 10 og 13 mio. kr. om året, et beløb som begge stationer hver især må forventes at kunne betale uden den andens supplement. Det fælles indkøb kan dermed ikke anses som nødvendigt.

78. At Kulturministeriets bekendtgørelser nr. 1345 og 1346 om vedtægterne for de to stationer tilsiger, at programlægningen skal koordineres, således at f.eks. store sportsbegivenheder så vidt muligt ikke sendes på samme tidspunkt, er et udtryk for public service kanalernes så vidt muligt ikke skal sende den samme slags programmer på samme tidspunkt. Seerne skal herigennem sikres et alsidigt og bredt udbud af tv-programmer på et givet tidspunkt. Hensynene bag bestemmelserne berettiger således ikke tv-stationerne til at etablere aftaler om fælles indkøb og deling af rettighederne.

79. Aftalen om fælles indkøb samt deling af rettighederne må derfor vurderes at begrænse konkurrencen mærkbart og være omfattet af forbudet i konkurrencelovens § 6, stk. 1.

Ad 2. Eksklusiv levering af tv- og radiorettighederne til dansk landsholdsfodbold fra DBU til TV2 og DR, inklusiv en fortrinsvis ret til køb af rettighederne til udsendelse i udlandet, for en periode på 8 år fra 1. april 1996 til 31. marts 2004

80. Anmelder har anført, at der kun resterer 2 år af den anmeldte aftale, og Konkurrencerådet retligt må forholde sig til denne kendsgerning, idet parterne, i tilfælde af ophævelse af aftalen, har erklæret sig villige til at indgå ny identisk aftale for den resterende 2-årige periode.

81. Den eksklusive overdragelse af rettighederne til udsendelse af dansk fodbold i dansk tv, er en typisk bestanddel i kontrakter med overdragelse af rettigheder til sport. Eksklusiviteten omfatter som her også normalt alle udsendelsesformer. Eksklusivitet anses af tv-selskaberne som at være nødvendig som garanti for et givet sportsprogramms værdi i relation til seertal og reklameindtægter.³⁶

82. Kommissionen har ligeledes accepteret eksklusiviteten som afgørende for værdien af rettigheder til udsendelse af sport.³⁷ Eksklusiviteten i sig selv er derfor heller ikke en konkurrenceretlig begrænsning, men omfanget og varigheden kan hindre tredjemænds handlefrihed og begrænse adgangen til markedet, hvorved aftalen kan være omfattet af forbudet i konkurrencelovens § 6, stk. 1.³⁸

83. Med hensyn til omfanget af eksklusiviteten, gælder det, at den dækker alle former for udsendelse, herunder nyhedsdækning, reportage, og transmission (direkte eller forskudt), se også citat ovenfor. For så vidt angår varigheden af eksklusiviteten, gælder den i henhold til rammeaftalens § 6 i 8 år.³⁹ Rammeaftalens § 6 lyder:

84. ”Nærværende rammeaftale træder i kraft den 1. april 1996 og udløber den 31. marts 2004. I maj måned 2003 indledes forhandlinger om en eventuel forlængelse af rammeaftalen. TV-stationerne erhverver fortrinsret til at forlænge aftalen på samme vilkår, som dokumenteret kan opnås hos tredjemand.”

85. Anmelder har i forbindelse med det tidligere Konkurrenceråds behandling af sagen meddelt, at tv-stationernes fortrinsret til forlængelse af aftalen er frafaldet.

86. For varigheden af eksklusiviteten på 8 år, gælder det, at den forhindrer markedet i at fungere under normale markedsvilkår. Konkurrenter og potentielle konkurrenter forhindres i at konkurrere i 8 år på ydelser der svarer til 40 pct. af udbudet, hvorved konkurrencen begrænses mærkbart. Med en kortere varighed kunne DBU's rettigheder jævnlige udbydes og konkurrenters muligheder for at konkurrere om rettighederne og markedsadgangen ville blive holdt åben. Som aftalen er udformet har den konkurrencebegrænsende virkninger til følge og er omfattet af forbudet i konkurrencelovens § 6, stk. 1.⁴⁰ At aftalen reelt kun har en resterende løbetid på 2 år ændrer ikke vurderingen af aftalekomplekset. Aftalen er anmeldt i henhold til lov nr. 384 om konkurrence med de ændringer og i henhold til Konkurrencerådets praksis vurderes aftalen for den fulde aftalelængde.⁴¹

87. TV2 og DR's fortrinsvise ret til køb af rettigheder til udsendelse i radio- og tv i udlandet må vurderes i forlængelse af den eksklusive levering af 8 års varighed. Om den fortrinsvise ret hedder det:

88. ”TV-stationerne erhverver option på uderettighederne til den pris, som dokumenteret kan opnås fra tredjemand. DBU skal i øvrigt aktivt medvirke til at sikre TV-stationerne rettighederne til landskampe i udlandet med dansk deltagelse.”

89. TV2 og DR sikres gennem fortrinsretten til kampe spillet i Danmark en bedre forhandlingsposition overfor udenlandske tv-stationer ved køb af rettighederne til landskampe i udlandet med dansk deltagelse. I kvalifikation til EM- og VM inddeles nationerne i puljer, hvor der spilles alle mod alle både hjemme og ude. Når TV2 og DR har rettighederne til udsendelse i udlandet af kampene spillet i Danmark, får de automatisk en fordel ved køb af rettighederne til udsendelse i dansk tv og radio til Danmarks kampe spillet i udlandet. Dermed opnår de hver især alt andet lige for 8 år en bedre forhandlingsposition end stationer som TV3 og TvDanmark. Aftalen må derfor også formodes indirekte at omfatte mere end de 40\% af markedet som kampene spillet på dansk jord udgør.

90. Samlet set må aftalens bestemmelser om fælles indkøb og deling af rettighederne, samt den 8-årige eksklusive levering, herunder den fortrinsvise ret, anses for at være konkurrencebegrænsende og omfattet af forbudet i konkurrencelovens § 6, stk.1.

Konkurrencelovens § 8

91. Det skal herefter vurderes om betingelserne for en individuel fritagelse er til stede.

§ 8, stk. 1, nr. 1, styrkelse af effektiviteten/fremme af udviklingen

92. Anmelder har ikke givet bemærkninger til støtte for en vurdering i henhold til konkurrencelovens § 8, stk. 1, nr. 1.

93. Konkurrencestyrelsen finder ikke, at der kan være effektivitetsfordele forbundet ved etablering af fælles indkøb og deling af rettighederne. Der er ikke mulighed for at mindske evt. transaktionsomkostninger. Parterne reducerer de ellers separate forhandlinger med DBU til én fælles forhandling, men redueringen modsvares af inter partes forhandlinger mellem TV2 og DR.⁴²

94. Eksklusivitetsbestemmelsen, herunder den fortrinsvise ret, kombineret med en aftalevarighed på 8 år, kan ej heller forventes at styrke effektiviteten i markedet. En køber kan have behov for i en vis periode at være sikret eksklusivitet for hermed at kunne minimere risiko ved investeringer i planlægning og eksponering af landskampene som en del af tv-stationens sendeflade, men en varighed på 8 år går væsentligt længere end dette og må forventes at hæmme effektiviteten, idet minimum 40 pct. af markedet lukkes for andre købere og potentielle købere i denne periode.

95. Betingelsen i § 8, stk. 1, nr. 1, er dermed ikke opfyldt.

§ 8, stk. 1, nr. 2, sikring af forbrugerne

96. Anmelder har ikke givet bemærkninger til støtte for en vurdering i henhold til konkurrencelovens § 8, stk. 1, nr. 2.

97. Både for så vidt angår aftalens bestemmelser om fælles indkøb og deling af rettighederne samt 8-årig eksklusivitet, herunder den fortrinsvise ret, er der ikke tale om en styrkelse af effektiviteten, jf. vurderingen i henhold til § 8, stk. 1, nr.1. Der kan herefter ikke være tale om et effektivitetsoverskud til forbrugerne.

98. Betingelsen i § 8, stk. 1, nr. 2, er dermed ikke opfyldt.

§ 8, stk. 1, nr. 3, ikke unødvendige konkurrencebegrænsninger

99. Anmelder har ikke givet bemærkninger til støtte for en vurdering i henhold til konkurrencelovens § 8, stk. 1, nr. 3.

100. Bestemmelsen om fælles indkøb og deling af rettighederne pålægger virksomhederne begrænsninger som er unødvendige for at indkøbe dansk landsholdsfodbold.

101. TV2 og DR afskærer sig ved aftalen fra at konkurrere med hinanden på markedet for al dansk landsholdsfodbold afviklet i Danmark. Denne begrænsning anses for at være unødvendig, idet aftalebeløbet ikke betinger en fælles tilbudsgivning og deling af rettighederne, jf. i øvrigt vurderingen af samme bestemmelse i henhold til konkurrencelovens § 6.

102. For så vidt angår eksklusiviteten, herunder den fortrinsvise ret, kombineret med den 8-årige varighed, må aftalen ligeledes vurderes at pålægge unødvendige begrænsninger for virksomhederne.

103. Ved aftalen afskæres andre tv-stationer i 8 år fra at indkøbe dansk landsholdsfodbold spillet i Danmark. DBU og en tv-station, herunder DR og TV2, kan have behov for at sikre aftaler af en vis varighed, således at de har mulighed for at indtjene sine investeringer i eksponering af landsholdet. En aftalevarighed på 8 år er dog ikke nødvendig til at imødekomme et sådant hensyn. En aftale med en kortere varighed kan udmærket varetage investeringshensynet. Det fremgår endvidere, af gruppefritagelsen for vertikale aftaler⁴³, at aftaler der overstiger 5 år,⁴⁴ ikke er omfattet af gruppefritagelsen. Aftaler med en længere varighed formodes som udgangspunkt ikke at være nødvendige for at fremme en effektiv ressourceudnyttelse. I *BSkyB*-beslutningen⁴⁵ anførte Kommissionen, at i almindelighed burde varigheden af kontrakter om attraktive fodboldkampe begrænses til én sæson. Konkret forelå der imidlertid særlige forhold, der kunne begrunde en længere aftaleperiode. Landsholdsfodbold afvikles ikke inden for samme rammer som en national klubturnering, der er sæsonopdelt. For landskampe vil der normalt udover kvalifikationsturneringer, der typisk varer 2 år, være forskellige venskabskampe. Det forhold at landsholdskampene er mindre hyppigt forekommende kan tale for, at udgangspunktet for disse kampe er en lidt længere periode end for klubturneringer, evt. 2 år. Hertil kommer evt. specielle hensyn, jf. *BSkyB*. Der er imidlertid ikke anledning til at overveje dette nærmere her, idet 8 år under alle omstændigheder er længere end nødvendigt.⁴⁶ TvDanmark har således indgået en 2-årig aftale om rettigheder til landsholdets udebanekampe i kvalifikationsrunden til VM i 2002. Samlet set må aftalen dermed vurderes at pålægge unødvendige begrænsninger i kraft af den 8-årige eksklusivitet.

104. Betingelsen i § 8, stk. 1, nr. 3, er dermed ikke opfyldt.

§ 8, stk. 1, nr. 4, ikke udelukkelse af konkurrencen

105. Anmelder har ikke givet bemærkninger til støtte for en vurdering i henhold til konkurrencelovens § 8, stk. 1, nr. 4.

106. Etablering af det fælles indkøb og deling af rettighederne anses for at udelukke en væsentlig del af konkurrencen. DR og TV2 har som indkøbere tilsammen 75 pct. af markedet for køb af tv- og radiorettigheder til dansk landsholdsfodbold til udsendelse i Danmark, ligesom de to virksomheder har en markedsandel på ca. 70 pct. af det efterfølgende afsætningsmarked.

107. Vedrørende vurdering af den 8-årige eksklusivaftale, herunder den fortrinsvise ret, er der tale om, at TV2 og DR med 75 pct. af det relevante marked samlet indtager en dominerende stilling. Heroverfor står DBU, der som arrangør har rettighederne til 40 pct. af dansk landsholdsfodbold. Den 8-årige eksklusivitetsbestemmelse udelukker dermed konkurrence på en væsentlig af det relevante marked.

108. Betingelsen i § 8, stk. 1, nr. 4, er dermed ikke opfyldt.

109. Anmelder har i sit høringssvar henvist til, at DBU – i tilfælde af at konkurrencemyndigheder ophæver aftalen – har erklæret sig villig til at genindgå en tilsvarende aftale for resten af den 8-årige periode.

110. Konkurrenceloven hindrer formentlig ikke, at DBU vælger at indgå aftale for de næste to år om salg af rettigheder til en række kampe med herrelandsholdet med en part, evt. samtidig med at DBU vælger at indgå en anden aftale om salg af andre kampe med herrelandsholdet med en anden part indenfor samme periode.

111. At DR og TV2 i den forbindelse kan være naturlige valg følger af, at markedet er reguleret ved Kulturministeriets bekendtgørelse, idet det efter bekendtgørelsen kun er DR og TV2, der kan købe og vise herrelandsholdets fodboldkampe uden først at skulle tilbyde dem til anden side.

Konklusion

112. De anmeldte aftalers bestemmelser om fælles indkøb og deling af rettigheder, samt eksklusivitet, herunder den fortrinsvise ret, kombineret med 8 års varighed er omfattet af konkurrencelovens § 6, stk. 1, hvorfor der ikke kan gives meddelelse om en erklæring om ikke-indgreb efter konkurrencelovens § 9.

113. Betingelserne for fritagelse for de pågældende bestemmelser er ikke tilstede, idet det ikke er godtgjort, at nogen af punkterne i konkurrencelovens § 8, stk. 1, er opfyldt.

114. Der meddeles hermed påbud om ophævelse af hele aftalen, i og med at aftalen, særligt uden det fælles indkøb, ikke har noget realindhold. De behandlede bestemmelser kan ikke vurderes og ophæves uafhængigt af resten af aftalen. Ophævelse af aftalen skal ske senest den 1. februar 2002, jf. overgangsbestemmelserne i konkurrencelovens § 27, stk. 4.

1 Med i aftalen var oprindelig overdragelse af rettigheder til visning af sport på betalings-tv på den af Tele Danmark etablerede sportskanal TV S. TVS måtte i 1998 indstille sin drift på grund af manglende økonomisk bæredygtighed, og har i juni 1998 tilbagegivet rettighederne til visning i betalings-tv i Danmark af de begivenheder, som er omfattet af rammeaftalen og den supplerende kontrakt, herunder dansk landsholdsfodbold, til DBU.

2 Team Danmark er ikke længere en del af aftalen, hvorfor aftalen ikke gælder for de dele af bestemmelserne, der knytter sig til Team Danmark.

3 Den sidste halvdel af det definerede marked knytter sig til en daværende aftale, der var indgået på et downstream-marked, nemlig afsætningsmarkedet mellem DR og TV2 som stationer overfor Tele Danmark som netudbyder, se evt. Konkurrenceankenævnets kendelse i TV3 Broadcasting Group

Limited ctr. Konkurrencerådet. Den pågældende aftale er ikke anmeldt efter den nye konkurrencelov og er ikke en del af denne vurdering.

4 Jf. Mogens Koktvedgaard i "Lærebog i immaterialret", 5. reviderede udgave, s. 71.

5 Arrangøren indgår også aftaler om selve den fysiske/tekniske optagelse af kampen i billeder og lyd på stadion med tv-stationer eller rene produktionsselskaber. I visse tilfælde er denne opgave tilknyttet rettigheden til udsendelse. I den behandlede aftale er der også truffet aftale om optagelse af kampene.

6 Jf. Kommissionens "XXX Beretning om konkurrencepolitikken 2000", punkt 227.

7 Jf. Domstolens dom af 11. april 2000 i de forenede sager C-51/96 og C-191/97, *Deliége*-sagen.

8 Jf. Domstolens dom af 13. april 2000 i sag C-176/96 og C191/97, *Lehtonen*-sagen.

9 Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 97/36/EF af 30. juni 1997 om ændring af Rådets direktiv 89/552/EØF om samordning af visse love og administrative bestemmelser i medlemsstaterne vedrørende udøvelse af tv-spredningsvirksomhed.

10 Jf. Konkurrencestyrelsens rapport "Sport i tv", evt. på <http://www.ks.dk/>

11 Jf. Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 97/36/EF af 30. juni 1997 om ændring af Rådets direktiv 89/552/EØF om samordning af visse love og administrative bestemmelser i medlemsstaterne vedrørende udøvelse af tv-spredningsvirksomhed.

12 Jf. Konkurrencestyrelsens rapport "Sport i tv" fra 1999.

13 Jf. Gallup TV-meter årsrapport 1999.

14 TV2 har i 2000 lanceret kanalen TV2 Zulu, som formentlig har trukket et par pct. af seerne fra andre kanaler.

15 Der er dog en tendens til, at dækningen for disse kategorier er stigende, og ved det netop overståede EM for kvinder blev visse af kampene sendt direkte på DR2.

16 Det præcise antal afhænger af kvalifikationsgruppernes størrelse samt tilrettelæggelse af datoerne for kampenes afvikling under den samlede kvalifikation.

17 Jf. Konkurrencestyrelsens rapport "Sport i tv".

18 Den indbyrdes kontrakt mellem DR og TV2, § 5. 2. pkt.

19 Jf. EF-Domstolen i sag 155/73 *Sacchi*, præmis 19, hvor Domstolen statuerede, at offentlige tv-selskaber er "virksomheder" efter artikel 81, stk. 1, for så vidt de udøver aktiviteter af økonomisk karakter. Erhvervelse af tv-rettigheder til sportsbegivenheder er helt klart økonomiske aktiviteter, der er omfattet af konkurrencelovens § 2, stk. 1.

20 Vurderingen tager udgangspunkt i forholdene for udsendelse af tv. Der er imidlertid ikke nogen forhold, der peger på, at resultatet vil være anderledes ved vurdering af udsendelse af radio.

21 Jf. det tidligere Konkurrenceråds afgørelse af 27. september 1996 om DR, TV2, DBU og Tele Danmark's aftaler vedr. erhvervelse af eksklusive tv-rettigheder og eksklusive radiorettigheder til dansk fodbold.

22 Jf. bekendtgørelse nr. 809 af 19.11.1998 om udnyttelse af tv-rettigheder til begivenheder af væsentlig samfundsmæssig interesse.

23 Jf. Kommissionens beslutning af 10. maj 2000 (sag IV-32.150 – Eurovision) punkt 42 og 43, samt Kommissionens "XXVI Beretning om konkurrencepolitikken 1996", punkt 83, hvor det bemærkes, at der ved vurderingen af adgang til rettigheder må lægges vægt på den relative mangel på elasticitet i seernes ønsker ved udsendelse af sport i tv.

24 Jf. Konkurrencestyrelsens rapport "Sport i tv" fra 1999. Ved mindre attraktive kampe kan seertallet imidlertid godt være mindre end én million.

25 Det skal bemærkes, at SAS-ligaen sendes på TV3/TV3+, der ikke sender over de landsdækkende analoge sendefrekvenser, og stationen har på nuværende tidspunkt adgang til mindre end 90 pct. af befolkningens tv-apparater.

26 Se også Konkurrenceankenævnets afgørelse af 30. maj 1997 i TV3 Broadcasting Group Limited

ctr. Konkurrencerådet, hvor Konkurrencerådet anførte, at markedet efter rådets bedømmelse kunne afgrænses snævrere end markedet for udbud af rettigheder til danske fodboldkampe til udsendelse i radio og tv. Konkurrencerådet tilkendegav, at efter omstændighederne kunne markedet tænkes afgrænset til dansk landsholdsfodbold.

27 Jf. det tidligere Konkurrenceråds afgørelse af 27. september 1996 om DR, TV2, DBU og Tele Danmark's aftaler vedr. erhvervelse af eksklusive tv-rettigheder og eksklusive radiorettigheder til dansk fodbold.

28 Jf. Kommissionens beslutning af 10. maj 2000 (sag IV-32.150 – Eurovision) punkt 49.

29 Se også Kommissionens beslutning af 10. maj 2000 (sag IV-32.150 – Eurovision), der også definerede markedet som et indkøbsmarked.

30 Markedsandelen er opgjort efter spillede kampe i årene 1991 til 2000. Markedsandelen er mindre end 50%, idet landsholdet har deltaget ved flere EM- og VM-slutrunder, der alle er spillet i udlandet. Der er ikke grundlag for at antage, at markedsandelen for de resterende landshold, der er omfattet af aftalen, adskiller sig mærkbart for den for herrelandsholdet opgjorte.

31 Den sidste udebanekamp mod Bulgarien i kvalifikationsturneringen til VM blev af TvDanmark solgt til TV2.

32 Fra 1991 til 2000 er der spillet 102 landskampe, svarende til et gennemsnit på 10 om året. 5 kampe på 2 år (20 kampe) må således svare til 25 pct.

33 Jf. Konkurrenceankenævnets kendelse af 30/5 1997: TV3 Broadcasting Group limited ctr. Konkurrencerådet, punkt 7 om ankenævnets bemærkninger, der lyder som følger:

”Konkurrencerådet har ved den påklagede afgørelse bl.a. bestemt, at de omhandlede aftaler er anmeldelsespligtige efter konkurrencelovens § 5, idet de har dominerende indflydelse på det nærmere beskrevne marked, og at der i henhold til lovens § 11 skal indledes forhandlinger om fjernelse af bestemmelsen i Rameaftalen om fortrinsret til forlængelse, idet det ikke anses for acceptabelt, at der ud over den langvarige eksklusive overdragelse af rettighederne skulle være nogen fortrinsret ved aftaleperiodens udløb. I tilslutning hertil har rådet i afgørelsen udtalt, at rådet ikke derudover har indvendinger mod aftalerne, hvilket dog fremhæves ikke er ensbetydende med rådets godkendelse af aftalerne, der vil kunne tages op til fornyet bedømmelse efter lovens § 11, hvis der viser anledning dertil.

I henhold til lovens § 11 "kan" rådet gribe ind, hvis der foreligger aftaler af konkurrencebegrænsende art, der medfører skadelige virkninger for konkurrencen. Rådet har imidlertid ikke ifølge loven nogen ubetinget pligt til at træffe foranstaltninger mod skadelige virkninger af enhver sådan konkurrencebegrænsning, og også henset til rådets sammensætning finder ankenævnet, at rådet for så vidt må have en rimeligt bred margin for det konkurrencepolitiske skøn, der er afgørende for, om tvangsmidlerne efter lovens §§ 11 ff i en situation som den foreliggende straks skal bringes i anvendelse som påstået af klageren. Ankenævnet henviser herved også til principperne bag 8, stk. 1, hvorefter rådets beslutning om helt at afvise at behandle en sag ikke kan påklages til ankenævnet.

Uanset om aftalerne efter det af klageren anførte måtte anses for konkurrencebegrænsende med skadelige virkninger for konkurrencen til følge, finder ankenævnet herefter, at der ikke er fornødent grundlag for at omgøre rådets afgørelse i så henseende. Ankenævnet stadfæster derfor rådets afgørelse.”

34 Jf. også Kommissionens beslutning (IV/32.150) EBU/Eurovision, hvor Kommissionen fandt, at EBU forstærkede købermagten ved fælles indkøb. Se også Kim Lundgaard Hansen ”EU-konkurrenceretten”, side 246.

35 Konkurrencestyrelsens vejledning om forbud mod konkurrencebegrænsende aftaler.

36 Jf. Konkurrencestyrelsens rapport ”Sport i tv” fra 1999.

37 Jf. Kommissionens beslutning fra 1993 (IV/32.150) EBU/Eurovision fra, punkt 21

38 Jf. Kommissionens "XXVI Beretning om konkurrencepolitikken 1996", punkt 83, og Kommissionens Competition Policy Newsletter 1998 – nr. 2 – juni. "Broadcasting of Sports Events and Competition Law.

39 Varigheden af den supplerende kontrakt og kontrakten til regulering af det indbyrdes forhold mellem DR og TV2 er ligeledes 8 år.

40 Se Kommissionens beretning om konkurrencepolitikken 1997 (XXVII), s. 143. Heraf fremgår det, at Kommissionen i maj 1996 modtog anmeldelse efter traktatens artikel 85 af en aftale ml. en hollandsk tv-kanal, Sport 7, og det hollandske fodboldforbund, KNVB. KNVB gav ved aftalen Sport eneret til transmission af de nederlandske fodboldklubbers kampe i en periode på 7 år. Ved undersøgelsen af aftalen fandt Kommissionen det især problematisk, at eneretten til transmission gjaldt i syv år, hvilket tilsyneladende var alt for længe. Kommissionen afsluttede ikke sin behandling af sagen, da den hollandske konkurrencemyndighed påbegyndte national undersøgelse af KNVB's kollektive salg af tv-rettigheder til hollandske fodboldkampe. Se i øvrigt Konkurrencerådets afgørelse i sag vedr. aftale om fællesindkøb af avispapir, hvor en binding på 2-3 år fandtes konkurrencebegrænsende i henhold til konkurrencelovens § 6, stk. 1, jf. Konkurrencenyt 1999, nr. 4 maj 1999.

41 Se i øvrigt samme princip ved indførelse af bekendtgørelse om gruppefritagelse for kategorier af vertikale aftaler og samordnet praksis (indførelse i dansk ret af Kommissionens forordning (EF) nr. 2790/1999 om anvendelse af EF-Traktatens artikel 81, stk. 3, på kategorier af vertikale aftaler og samordnet praksis). Indførelsen af de nye regler betyder således også, at eksisterende eksklusive aftaler, efter en overgangsperiode, kan være ulovlige efter det nye regelsæt, uanset at de har været lovlige i henhold til den tidligere regulering.

42 Se evt. Kommissionens beslutning af 10. maj 2000 (sag IV/32.150-Eurovision), punkt 86, hvori der beskrives forhold, der kan skabe effektivisering af transaktionsomkostninger.

43 Kommissionens forordning (EF) nr. 2790/1999 af 22. december 1999 om anvendelse af EF-traktatens artikel 81, stk. 3, på kategorier af vertikale aftaler og samordnet praksis.

44 Det fremgår endvidere, at hvis aftalens deltagere har en markedsandel på mere end 30 pct. er aftalen ikke omfattet af gruppefritagelsen. Ved aftaler som den her behandlede om eksklusive leveringsforpligtelser, er det købers markedsandel, der ikke må overstige 30 pct.

45 Jf. Kommissions pressemeddelelse (IP(93)614). Kommissionen meddelte fritagelse efter den daværende art. 85, stk. 3, til aftalerne mellem English Football Association (FA), BBC og BskyB om eksklusive tv-rettigheder for 1988-93 til at transmittere fra nationale og internationale fodboldkampe. BskyB havde godtgjort, at selskabet skulle bruge længere tid til at udvikle et nyt teknologisk tv-marked.

46 I den her behandlede sag kan det ikke komme på tale blot at ændre varigheden af aftalen, idet aftalen også indeholder bestemmelser om fælles indkøb, som ikke opfylder betingelserne for en ikke indgrebserklæring efter konkurrencelovens § 6, stk. 1, eller en fritagelse efter § 8, stk. 1. Hertil kommer, at aftalen allerede har løbet i 5,5 år.